

دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

آیین نامه دستیاری رشته چشم پزشکی دانشگاه علوم پزشکی

شهید بهشتی

شهریور ماه ۱۳۹۸

هدف از آموزش رشته تخصصی چشم پزشکی، تربیت پزشکان متخصصی است که پس از گذراندن دوره دستیاری، براساس ضوابط مصوب، و با توجه به حیطه و محدوده عملکرد تعریف شده در اهداف آموزشی و ضوابط دستیاری این رشته بتوانند خدمات تخصصی مناسب به جامعه هدف خود ارائه نمایند. در پایان دوره دستیاری، متخصص این رشته باید تواناییهای لازم را در حیطه های دانشی، نگرشی و عملکردی کسب کرده باشد و بتواند از این تواناییها برای پیشگیری، تشخیص، درمان و پژوهش در زمینه بیماریهای چشم به طور مستقل و همچنین به عنوان جزیی از یک تیم پزشکی و در جهت حفظ و ارتقای سلامت جامعه، استفاده بهینه نماید.

گروه آموزشی چشم پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی شامل سه مرکز آموزشی به شرح ذیل می باشد :

- مرکز پزشکی، آموزشی و درمانی شهید دکتر لبافی نژاد
- مرکز پزشکی، آموزشی و درمانی امام حسین (ع)
- مرکز پزشکی، آموزشی و درمانی طرفه

که این سه مرکز به طور کاملا هماهنگ و در تعامل با یکدیگر عهده دار تربیت دستیاران می باشند. دستیاران جدیدالورود در آغاز به سه گروه اختیاری تقسیم شده و هر گروه به مدت یک هفته در یکی از مراکز فوق شروع به فعالیت می کند. سپس گروه ها بین مراکز جابجا می شوند. این سه هفته فرصت مناسبی است تا دستیاران با ویژگی های هر یک از مراکز آموزشی آشنایی پیدا کنند تا بهتر بتوانند برای انتخاب مرکز موردنظر خود تصمیم گیری نمایند. در پایان سه هفته، در جلسه ای که مسئولین بخش های سه مرکز و مدیر گروه حضور دارند، توزیع دستیاران بین سه مرکز بر اساس انتخاب خود آنها انجام می گردد. نیمی از دستیاران در مرکز لبافی نژاد و نیمی دیگر بین مراکز طرفه و امام حسین توزیع خواهند شد. لازم به ذکر است که دستیاران مراکز طرفه و امام حسین در بازه چهارساله تحصیلی خود،

به منظور بهره مندی هر چه بیشتر از پتانسیل های آموزشی موجود در این مراکز، طبق یک برنامه مشخص بین این دو مرکز چرخش خواهند داشت. در صورتیکه تفاهم لازم بین دستیاران جهت انتخاب مراکز حاصل نشود، دستیاران بر اساس نوع سهمیه قبولی خود به طور مساوی بین سه مرکز توسط مدیرگروه توزیع خواهند شد.

در هر یک از مراکز آموزشی برنامه مشخصی پیرامون چگونگی چرخش دستیاران بین واحد های اورژانس، ارشد، قرنیه، گلوکوم، شبکیه، استرابیسم، رفراکتیو، اپتیک، پاراکلینیک و پاتولوژی تدوین شده است که در راستای برنامه آموزشی مصوب دبیرخانه شورای آموزش پزشکی و تخصصی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می باشد.

برای ارزیابی سطح علمی و مهارت های بالینی دستیاران در طول سال تحصیلی آزمون های متنوعی از جمله آزمون های کتبی درون بخشی، آزمون OSCE و سایر موارد در نظر گرفته شده است که هر دستیار به منظور ارتقا سالیانه ملزم به کسب حداقل نمرات قبولی در هر یک از آزمون ها بر طبق آیین نامه داخلی گروه چشم دانشگاه می باشد و در پایان دوره چهار ساله تحصیلی نیز به هر دستیار "کارنامه دستیاری" تحویل داده می شود که گزارش ارزیابی های به عمل آمده از وی در طول دوران تحصیل می باشد.

در کنار مسئله آموزش و پژوهش، رعایت اخلاق حرفه ای بسیار حائز اهمیت می باشد به طوریکه همه جوامع با هر اعتقاد و سنتی آن را مورد توجه قرار داده و برای آن، ضوابط و مقرراتی وضع کرده اند و بر اجرای آن تاکید می ورزند. در همین راستا، گروه چشم دانشگاه نیز با پیروی از ضوابط شورای عالی انقلاب فرهنگی و قوانین حاکم بر جامعه اسلامی آیین نامه ای را تدوین کرده است که رعایت آن از جانب تمامی دستیاران مورد انتظار است.

شرح وظایف دستیاران

کلاس درس:

- کلیه دستیاران راس ساعت مقرر در کلاس های صبحگاهی حضور یابند.
- در ماه نخست تحصیلی، پس از کلاس های صبحگاهی، کلاس های ویژه ای جهت آموزش اصول و روش های معاینات چشم پزشکی برای دستیاران جدیدالورود برگزار می گردد که دستیاران پس از پایان کلاس بایستی در درمانگاه حضور پیدا کنند.
- مشخصات تمام بیماران مراجعه کننده به اورژانس در دفتر اورژانس با تشخیص آنها ثبت شود و به امضای استاد حاضر در گزارش صبحگاهی روز بعد رسانده شود.
- معاینه تمامی بیماران بستری در بخش چشم تا قبل از شروع کلاس درس توسط دستیاران انجام شده و از نوشتن پرونده بیماران در کلاس درس اجتناب شود.
- در شش ماه نخست سال تحصیلی ارائه گزارش صبحگاهی به عهده دستیاران سطوح بالاتر کشیک می باشد. پس از آن، توسط دستیاران سال یک و با مشارکت سایر دستیاران حاضر در کشیک انجام خواهد شد.
- هر دستیار مطالب سخنرانی خود را با استاد مربوطه چند روز قبل از ارائه در کلاس درس هماهنگ کند.
- در روزهای پنج شنبه هر هفته کلاس درس مشترک بین تمامی مراکز (کنفرانس هفتگی) در سالن اجتماعات بیمارستان لبافی نژاد برگزار می گردد. کلیه دستیاران سه مرکز بجز دستیاران کشیک ملزم به حضور می باشند.

درمانگاه های تخصصی :

- شروع فعالیت دستیاران در درمانگاه از ساعت ۸:۳۰ صبح می باشد.
- در سه ماهه نخست دستیاران جدیدالورود به عنوان ناظر بوده و کلیه معاینات بیماران باید به صورت مشترک بین ایشان و دستیاران سطوح بالاتر انجام شود.
- تمامی دستیاران جدیدالورود در سه ماه نخست سال تحصیلی در کلیه درمانگاه های نوبت صبح و عصر حضور خواهند داشت. پس از آن، حضور آنها در درمانگاه های نوبت صبح و عصر مطابق با برنامه آموزشی مرکز می باشد.
- دستیاران کلیه سطوح در درمانگاه های نوبت صبح حضور فعال داشته باشند. حضور دستیاران سال سوم و چهارم در درمانگاه های نوبت عصر، بر اساس برنامه آموزشی هر مرکز می باشد.
- سنجش بینایی (رفرکشن) تمامی بیماران توسط دستیار انجام شده و از ارجاع بیمار به واحد بینایی سنجی پرهیز شود.
- معاینه بیمارانی که برای اولین بار به درمانگاه مراجعه کرده اند و یا در سرویس فوق تخصصی پیگیری می شوند به عهده دستیاران سال یک می باشد.
- معاینه بیمارانی که در سرویس های فوق تخصصی پیگیری می شوند بر عهده دستیاران سال دوم تا چهارم می باشد. در صورت کثرت بیمارانی که برای اولین بار مراجعه کرده اند، دستیاران سال بالاتر نیز در معاینه این بیماران مشارکت خواهند داشت.
- در شش ماهه اول دستیاری، در صورتیکه بیماری نیاز به مشاوره با استاد، فلو و یا بستری شدن در بخش داشته باشد، پرونده بیمار باید قبل از ارجاع علاوه بر دستیار سال یک توسط دستیار سطح بالاتر نیز مهر و امضا شده باشد.

- کلیه دستیاران سال اول تا چهارم موظف هستند در صورت اتمام معاینه ی بیماران خود به دیگر همکاران کمک نمایند. ترک درمانگاه بایستی با اجازه استاد و پس از اتمام معاینه کلیه بیماران درمانگاه صورت پذیرد.

- مسئولیت نوبت دهی بیماران برعهده ی دستیار سال بالا می باشد. جهت نوبت دهی حتما با اساتید و فلوها هماهنگی صورت پذیرد.

واحد اورژانس:

- ساعت حضور دستیاران واحد اورژانس از ساعت ۸:۳۰ صبح تا ۷ بعدازظهر می باشد.
- ساعت تحویل اورژانس چشم به دستیاران کشیک ساعت هفت شب تعیین شده است.
- حضور تمام وقت دستیاران سال اول و دوم در واحد اورژانس چشم الزامی است.
- دستیاران سال سوم و چهارم در تمام ساعات کشیک باید در بیمارستان حضور داشته و بر عملکرد دستیاران اورژانس نظارت داشته باشند.

- در صورت بستری بیمار طی کشیک، مسئولیت پیگیری و ویزیت روزانه بیمار بر عهده دستیاران کشیک همان شب می باشد.

- در صورت بستری شدن بیمار توسط هر سرویس، مسئولیت پیگیری بیمار برعهده ی دستیاران همان سرویس (و نه واحد اورژانس) می باشد مگر آن که بیمار از اورژانس چشم جهت مشاوره به سرویس فوق تخصصی ارجاع شده باشد که بدیهی است مسئولیت پیگیری آن برعهده ی دستیاران واحد اورژانس می باشد.

- بیماران پیچیده و یا نیازمند بستری بایستی توسط کلیه دستیاران کشیک در تمام سطوح معاینه شوند.

- هر گونه مشاوره تلفنی با فلو یا استاد بایستی توسط دستیار ارشد کشیک صورت گیرد.
- پرونده ی همه بیماران دارای امضاء و مهر دستیار اورژانس باشد.
- انجام کلیه مشاوره های داخل یا خارج بیمارستان به عهده دستیاران سال سوم و چهارم کشیک می باشد.

بخش چشم:

- برگه پذیرش بستری بیمار، شرح حال، "Admission Note"، برگه دستورات دارویی، سیر بیماری و خلاصه پرونده به طور کامل و خوانا تکمیل شود.
- پرونده تمامی بیماران بایستی توسط دستیاران مهر و امضا شده باشد.
- دستورات دارویی بیماران ترجیحاً به فارسی و با خط خوانا نوشته شود و حتماً همراه با ذکر تاریخ و ساعت باشد.
- برای بیمارانی که نیاز به مشاوره با سایر بخش ها دارند، برگه مشاوره تکمیل شده و از مشاوره تلفنی و غیر مکتوب اجتناب شود.
- برای بیمارانی که نیاز به معاینه فلو یا استاد دارند حتماً در برگه دستورات قید شود.
- جهت نوشتن دستورات استاد یا فلو، در پایان درمانگاه نوبت صبح مجدداً به بخش چشم مراجعه صورت گیرد.
- در صورت درخواست معاینه ی بیماران بستری توسط پرستاران بخش، دستیار موظف است به بخش چشم مراجعه نماید، لذا از انتقال بیمار بخش به اورژانس چشم پرهیز شود.
- همه بیماران بستری بایستی یک نفر دستیار سال پایین و یک نفر دستیار سال بالا به عنوان مسئول داشته باشند.

- ویزیت شبانه بخش به منظور وارد کردن دستورات دارویی جدید، پیگیری مشاوره ها، بررسی پرونده ها از نظر وجود نواقص احتمالی برای بیمارانی که در لیست عمل قرار دارند و سایر موارد مشابه می باشد که ساعت ۹ شب با نظارت دستیاران سال بالا کشیک انجام می شود.

اتاق عمل:

- زمان حضور دستیاران در اتاق عمل ۸:۳۰ صبح می باشد.
- گذراندن دو جلسه سیمولاتور جراحی آب مروارید و دریافت گواهی آن توسط دستیاران سال دوم و همچنین مشاهده فیلم های آموزشی اعمال جراحی چشم (تهیه شده توسط قطب چشم) قبل از ورود به اتاق عمل ضروری می باشد.
- در محیط اتاق عمل دستیاران از لباس مخصوص اتاق عمل و برچسب شناسه استفاده نمایند.
- شروع هر نوع عمل جراحی و یا ادامه عمل در موارد پیچیده و یا عارضه دار، حتماً با تایید اساتید حاضر در اتاق عمل باشد و از انتخاب بیماران بدون هماهنگی خودداری شود.
- در ماه های نخست حضور در اتاق عمل، دستیاران به عنوان ناظر و کمک جراح خواهند بود و پس از کسب تایید از اساتید می توانند اقدام به جراحی نمایند.
- در سه ماهه ی اول ورود به اتاق عمل، تمامی اعمال جراحی در موارد اورژانس و ساعات کشیک حتی انواع ساده تر آن از جمله تزریقات داخل چشمی و بلفارورافی بایستی با نظارت دستیار سال بالاتر صورت پذیرد. در صورت کسب مهارت لازم و تایید اساتید، انجام اعمال جراحی ساده تر به صورت مستقل بلامانع است.
- برای بیمارانی که از اتاق عمل به بخش چشم منتقل می شوند "Short Operation Note" نوشته شود.

معاینات قبل از عمل:

- معاینات قبل از عمل و نوشتن "pre-operation note" توسط دستیارانی که در اتاق عمل حضور خواهند داشت نوشته می شود. معاینه بایستی کامل باشد و در صورت تغییر یافته های بالینی که منجر به تغییر برنامه ی جراحی می شود با اساتید مربوطه مشاوره مجدد انجام گیرد. در مورد موجود بودن نوع لنز داخل چشمی و شماره ی آن از مسئول اتاق عمل استعلام شود و در صورت عدم موجودی برای بیماران نسخه گردد تا در روز اتاق عمل همه موارد مورد نیاز در دسترس باشد.

- "pre-operation note" در فرم هایی که برای هر سرویس فوق تخصصی به طور جداگانه طراحی شده است باید نوشته شود.

- مواردی که سبب می شود جراح با تجربه تر (اساتید- فلوها یا دستیاران سال چهارم) برای جراحی در نظر گرفته شود حتماً در برگه معاینات قبل از عمل ذکر گردد.

- جهت بستری کردن بیماران در روز قبل از عمل با بخش چشم هماهنگی صورت پذیرد.

- وارد نمودن کلیه داروهای مصرفی و بیماریهای زمینه ای فردی که قرار است تحت عمل قرار گیرد در برگه معاینات قبل از عمل و پیگیری مشاوره ها و تستهای پاراکلینیک موردنیاز ضروری است.

- مسئولیت حفاظت و جابه جایی دفتر نوبت دهی برعهده ی دستیار سال بالا می باشد. همچنین لیست اعمال جراحی بایستی تا ساعت دو بعد از ظهر یک روز قبل از اتاق عمل در اختیار منشی این واحد قرار گیرد.

پیگیری بیماران بعد از عمل:

- معاینات پیگیری بیمار بعد از عمل صرفاً باید توسط دستیارانی که در انجام جراحی مشارکت داشته اند (جراح و کمک جراح) صورت پذیرد.

- معاینه بیماران جراحی شده توسط دستیاران سال اول مجاز نمی باشد.
- در صورتی که بیمار طی بستری در بخش چشم تحت عمل جراحی قرار گیرد، مسئولیت ویزیت و پیگیری وی پس از آن بر عهده دستیارانی است که در جراحی مشارکت داشته اند.
- در صورت وجود هر گونه شک و ابهام در معاینات بیمار جراحی شده و یا روند بهبودی بیمار با اساتید مشورت شود.

چند نکته مختص دستیاران مرکز لبافی نژاد:

- در روزهای یکشنبه و چهارشنبه یکی از دستیاران سال دوم تا پایان درمانگاه قرنیه موظف به حضور در درمانگاه می باشد (لبته در سه ماهه ی اول سال تحصیلی دو نفر از دستیاران سال دوم در درمانگاه حضور می یابند). پس از اتمام درمانگاه منوط به اجازه استاد مربوطه می توانند به اتاق عمل مراجعه نمایند.
- زمان حضور دستیاران واحد شبکیه در اتاق عمل بعد از اتمام درمانگاه نوبت صبح می باشد.
- زمان حضور دستیار در واحد تزریقات داخل چشمی درمانگاه شبکیه ساعت ۸:۳۰ صبح می باشد. پس از اتمام تزریقات دستیار بایستی به درمانگاه شبکیه مراجعه کند.
- انجام تزریقات داخل چشمی بجز در ساعات کشیک به عهده دستیاران واحد شبکیه می باشد.
- ساعت شروع واحد ارشد ساعت ۸ صبح می باشد و دستیار واحد ارشد می بایست تا ساعت ۱ بعدازظهر در درمانگاه حضور داشته باشد.
- ویزیت بیماران عمل شده روز چهارشنبه ساعت ۱۰ صبح روز پنج شنبه می باشد. لذا دستیاران قبل از این ساعت مجاز به ترک سالن کنفرانس نمی باشند.